

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ
"ТОДОР РАЧИНСКИ"**

ГР.ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

/КР. ИВАНОВА/

**ПРАВИЛНИК ЗА БЕЗОПАСНИ И
ЗДРАВΟΣЛОВНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД**

В

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ „ТОДОР РАЧИНСКИ“**

ГР. ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО

За учебната 2019/2020 година

Настоящият план е приет на заседание на Педагогическия съвет

Протокол № 8/13.09.2019 г.

Г Л А В А П Ъ Р В А

Общи положения

1. Настоящият правилник е разработен на основание чл.5 ал.1 от Инstrukция от 5 юли 1996 година на МОН за изискванията на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на народната провета – ДВ. Бр.61/96 г.
2. Правилникът се утвърждава от директора на просветното звено не по-късно от началото на учебната година.
3. Правилникът се актуализира при въвеждане на нови съоръжения, учебно-технически средства, материали и вещества; при изменение на правилата, нормите и изискванията за безопасност на труда в Република България.

РАЗДЕЛ I

Област и ред за прилагане на правилника

1. Правилникът се отнася за учениците, педагогическия и непедагогическия персонал в ПГ по земеделия “Тодор Рачински”, както и за лицата, които по различни поводи се намират в училищната сграда, учебните цехове, работилниците, производствените участъци, площадки, терени и други.
2. Осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд при провеждане на възпитанието, учебната, извънкласната и извънучилищната дейност и при извършване на трудови дейности се спазват установените в Република България единни правила за безопасност на труда.
3. Отговорност за изпълнението на правилника носят училищните ръководства.
4. Същите са длъжни да сключват договор за условията, при които ще се проведе производствената практика.

РАЗДЕЛ II

Права, задължения и отговорности на длъжностните лица и учащите за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд

Училищно ръководство

Училищното ръководство е длъжно:

- Да осигурява работа на учениците с напълно обезопасени машини и съоръжения;
- Да създава повишен технически надзор при изпълнение на изискванията на техническата безопасност в цеховете и други, където има ученици на практика;
- Да осигурява редовно и качествено провеждане на инструктажа за безопасността на труда преди започване на учебната и производствената практика и следи за спазването на съответните правила;
- Да не допуска провеждане на учебна и производствена практика с ученици извън предвиденото време в учебната програма – в неучебни, празнични и почивни дни, през нощта от 22,00 до 5,00 часа, както и полагането на извънреден труд;
- Да осигурява на учениците най-малко две почивки през време на работния/трудовия/ ден.

Педагогически персонал

1. В началото на всяка учебна година класните ръководители и учителите запознават учениците с нормите за безопасност и условията на труд в класните стаи и кабинетите.
2. При провеждане на спортни игри, походи, състезания и други извънучилищни дейности класните ръководители и учителите задължително инструктират учениците за поведението им като състезатели, участници в похода, пешеходци и пътници в транспортни средства.
3. Списъците на учениците от групите, заминаващи на поход, екскурзия и т. н. се предават на директора след провеждане на задължителния инструктаж заедно с маршрутният лист за придвижване на групата.
4. Екскурзии се провеждат само с изправни моторни превозни средства.
5. При организиране на походи по възможност не се включват хронично болни ученици. Същите могат да участват в похода след разрешение от лекар и писмено съгласие на родителите /или присъствието на родител на мероприятиято/.
6. Преди провеждането на общински, регионални и национални спортни състезания, участниците – ученици задължително преминават през медицински преглед под ръководството на учителите по физическо възпитание или треньорите.
7. Преди провеждане на лабораторни упражнения учениците предварително се инструктират от преподавателя за безопасна работа.
8. При провеждане на часовете по производствена практика учениците задължително се придружават от преподавателя.
9. Задължително е разглеждането на теми по БД в ЧК.
10. След приключването на учебните занятия учителите задължително проверяват за забравени включени електрически уреди, учебно-технически средства и осветление.
11. Дежурните учители следят за нормалното придвижване на учениците по коридорите и стълбищата в училищната сграда и следят за поведението на същите в класните стаи, коридорите и стълбищата.
12. Класните ръководители организират застраховането на учениците от паралелката.
13. Учителите по производствено обучение при провеждане на практика в лабораторните, учебните работилници и учебно-опитните стопанства са длъжни:
 - а/ Да извършват необходимия въстъпителен инструктаж, да обучават учениците на правилна и безопасна работа при провеждане на трудовото и производствено обучение, както и да ги инструктират при смяна на работното място;
 - б/ Да вписват проведения с учениците инструктаж и обучение по безопасността на труда в специална книга за инструктажи;
 - в/ при системни нарушения по безопасността на труда да отстраняват от работа учениците;
 - г/ Да не допускат на работа ученици, които са без работно облекло и без да ползват ЛПС.

Непедагогически персонал

/помощен и обслужващ персонал – работници и служители/

1. Да спазват установената трудова, техническа и технологична дисциплина, да изпълняват трудовите си задължения точно и добросъвестно.
2. Да се явяват на работа в състояние, което им позволява да изпълняват възложените им задачи и да не употребяват през работно време алкохол или друго упойващо вещество.
3. Да спазват правилата за здравословни и безопасни условия на труд, безопасността на движението и противопожарната охрана.
4. Да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които биха могли да пострадат при извършваната от тях работа или дейност.

5. Да поддържат реда, необходимата чистота, културна и приветлива обстановка.
6. Да не предприемат от своя инициатива работа, с която не са запознати и не им е възлагана.
7. Да не работят с машини, които не познават.
8. Да поддържат и повишават знанията и квалификацията си по безопасните методи на труд.
9. Периодично или за конкретен случай да се запознават с изискванията за безопасна работа отнасящи се за работното място – машината, на която работят.
10. Имат право да откажат изпълнението и да преустановят работата, когато възникне сериозна и непосредствена опасност за живота и здравето им, като незабавно уведомят за това прекия си ръководител.
11. Имат право да откажат изпълнението на работа, за която не са инструктирани или нямат изискващата се правоспособност.
12. Задължително да се явяват на периодичен медицински преглед и изследване, когато за това им е съобщено или в друг конкретен случай.
13. Чистачките задължително забърсват с влажна кърпа всяка сутрин преди началото на учебните занятия всички чинове, маси, бюра, пейки, первази и повърхности.
14. Преди началото на учебните занятията всички класни стаи, кабинети, учителска стая и канцеларии задължително се почистват и се проветряват.
15. Класните стаи и кабинетите задължително се проветряват през всяко междучасие.
16. Класните стаи и кабинетите задължително се почистват след приключването на всяка учебна смяна – проветряват се и се забърсват с влажна кърпа.
17. Преди началото на учебните занятия по време на отоплителния сезон огнярът всяка сутрин проверява състоянието на радиаторите в училищната сграда, а при констатирани нередности незабавно уведомява училищното ръководство.
18. Преди началото и след края на учебните занятия работникът по поддръжка и ремонт задължително проверява състоянието на вратите, прозорците, чиновете, масите, бюрата, шкафовете и осветлението. При констатиране на нередности незабавно пристъпва към отстраняването им като своевременно уведомява домакина и училищното ръководство.
19. Коридорите и стълбищата в училищната сграда се забърсват от чистачите след всяко междучасие.
20. Санитарните помещения се почистват преди започването на учебните занятия, след всяко междучасие и след приключване на учебните занятия.
21. Чистачите измиват прозорците всяка ваканция. Тяхното почистване се извършва след внимателното им отваряне, а също на изправни маси или стълби.
22. Качването и слизането при почистването на прозорците или подмяна на осветителните тела става изключително внимателно при спазване на правилата за безопасност.
23. Белите дъски се почистват ежедневно.
24. Училищният двор и спортните площадки се почистват всяка сутрин, след голямото междучасие и след приключване на учебните занятия.
25. Пердета, завеси, покривки, пътеки и щори се перат всяка ваканция.
26. Почистването на ламината и балатума става през ваканцията, като чистачките спазват правилата за работа с опасни химикали.
27. По време на работа с опасни химикали прозорците в кабинети, класните стаи и залите задължително са отворени.
28. При подмяна на осветителни тела, ремонт на учебно-технически средства, съоръжения, машини, печки и други, те задължително се изключват от ел. мрежа.
29. Ремонт на ел. табла се извършва само след централно изключване на ел. мрежа.

30. След приключване на учебните занятия задължително проверяват за забравени включени ел.уреди, учебно-технически средства и осветления.
31. Обслужващият персонал изпълнява задълженията си по трудов договор и длъжностна характеристика и работно облекло.
32. До началото на учебната година задължително се осигуряват от длъжностното лице медикаментите за долекарска помощ.
33. При пожар, земетресение, авария, стихийно бедствие и др. чистачите от първия етаж обезпечават отварянето на вратите и изходите за евакуация на учениците.
34. За училищни нужди се закупуват или приемат като дарения само уреди, съоръжения, пособия, учебно-технически средства и др., отговарящи на БДС.
35. Лесно запалими материали се съхраняват от домакина на строго определените за целта места, безопасни за здравето и живота на учениците и трудовия колектив.
36. Забранено е запалването на събраните отпадъци и листа в училищния двор и около него.
37. През Есенно-зимния сезон стриктно да се спазва планът за работа при зимни условия – “План за осигуряване на нормален учебен процес през зимата” с оглед на безопасните и здравословни условия на труд.

Ученици

1. При придвижване от дома към училище са задължава стриктно да спазва правилата за движения по пътищата.
2. При пресичане на улица "Опълченска" до изхода на училището всеки ученик е длъжен да се огледа, послуша и ако не идва превозно средство да премине и като ползва обозначените за целта пешеходни пътеки.
3. Придвижването по коридорите и стълбищата в училищната сграда става само от дясно.
4. Забранява се на учениците да тичат, скачат и да се боричкат в класните стаи и училищните коридори.
5. Пет минути преди започване на часа учениците заемат работните си места и спокойно изчакват идването на преподавателя.
6. Категорично се забранява на учениците качването по первазите на прозорците, както и катеренето по спортните съоръжения без разрешението на преподавателя по физическо възпитание.
7. Организирането и провеждането на спортни игри и състезания в двора на училището и спортните площадки става само в присъствието на учител. Ако топката попадне на улицата, ученикът внимателно излиза на уличното платно под наблюдението на учителя.
8. Забранява се на учениците при отсъствие на учител да вдигат шум в класните стаи.
9. По време на извънкласни и извънучилищни мероприятия, учениците задължително и стриктно спазват указанията на класния ръководител или учителя-ръководител.
10. Забранява се на учениците да пипат и боравят с учебно-технически средства и пособия без присъствието на учител.
11. Категорично е забранено на учениците да пипат здрави или счупени контакти и електрически ключове. При откриване на увредени или счупени контакти или ключове са длъжни незабавно да уведомят класния ръководител, учител или училищното ръководство. Конкретните права, задължения и отговорности на длъжностните лица и учениците за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд са включени в раздел ПРИЛОЖЕНИЯ, както следва:
 - на лицето, заемащо длъжността директор;
 - на лицето, заемащо длъжността заместник-директор
 - на лицето, осъществяващо координация и контрол по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд;
 - на лицето, заемащо длъжността учител /майстор/ по производствено обучение и практика;
 - на учителите, които водят учениците на практика в предприятието;
 - на лицето, заемащо длъжността учител /ръководител/ при обучението в кабинет /лаборатория/;
 - на учител по физическо възпитание;
 - на учениците по време на учебна и производствена практика и обучение-на учениците по време на провеждане на практическо занятие в кабинет /лаборатория/.

Г Л А В А В Т О Р А

Условия, изисквания и правила за безопасно и здравословно провеждане на възпитанието, обучението и трудовата дейност

Общи положения

1. Работникът или служителят е длъжен да спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд при изпълнение на работата, за която се е уговорил.
2. Правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за специфични производства и дейности, както и за отделни машини, съоръжения и работни места, се разработват и утвърждават от работодателя. Те не могат да противоречат на нормативните изисквания и се обявяват по подходящ начин на работните места.
3. Лица без необходимите знания и умения, предвидени в правилника за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, не се допускат на работа.
4. При нарушаване на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд се носи отговорност.
5. При неизпълнение на задълженията си във връзка с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд работодателят или съответното длъжностно лице подлежат на наказание.
6. Работодателят има право да налага дисциплинарни наказания за неспазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд.
7. Учителите, работата на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на съоръжения, машини и други, както и заети в дейности, които създават опасност за здравето и живота им, задължително се инструктират, обучават и полагат изпит по правилата за осигуряване на безопасни условия на труд.
8. Учителите разработват правила за безопасни условия на възпитание, обучение и труд по учебни предмети, по които преподават.
9. Учителите по физическо възпитание и спорт подготвят и изискват от училищното ръководство и помощния персонал извършването на ремонт на всички спортни уреди и пособия във физкултурния салон и училищния двор – спортните площадки; шведска стена, греда, успоредки, кон, кози, трамплини, въжета, халки, баскетболни кошове, оградна мрежа на волейболните игрища, футболни врати и други. Годността на същите се проверява от комисия, а тези, които не могат да се поправят се бракуват.
10. При изпълнение на физически упражнения, особено на тези с по-сложен характер, да се съблюдават изискванията за помощ и пазене на учениците от страна на учителя.
11. Спортните уреди във физкултурния салон при ползване задължително да се обезопасяват с постелки.
12. Забранява се влизането във физкултурния салон без присъствието на учител, качването и ползването на спортни уреди по време на учебен час от повече от един ученик, както и катеренето и висенето на баскетболните табла или рингове, футболните врати и оградната мрежа на волейболните игрища.
13. Спортни уреди и пособия да не се използват преди учителят да е разрешил работа с тях, а при работа с гюлета, гирички, топки, тояжки и други задължително да се спазват указанията на учителя за безопасността на всички ученици.
14. В часовете по физическо възпитание, учениците са длъжни да бъдат в спортен екип и със спортни обувки /гуменки, кецове, маратонки/ съобразно изискванията на учителя. Не се разрешава в часовете носенето на обеци, накити, часовници, които могат да бъдат опасни за ученика и околните при изпълнението на физическите

упражнения, както и ползването на различни предмети и пособия, които не са изискани от учителя и пречат за нормалното провеждане на часа.

15. Учителите по физическо възпитание и спорт трябва да осигурят добро предварително загряване с цел въвеждане на организма за предстоящата работа и предотвратяване опасността от травми.
16. Организацията, редът и дисциплината по време на занятията е задължение на всеки участник в учебния процес.
17. Учителите по физическо възпитание не носят отговорност за травми и наранявания по време на междучасията и при неспазване на указанията за безопасност.
18. В края на всяка учебна година, комисия в състав:
 1. Пенка Петрова – зам.директор – председател;
 2. Силвена Иванова – гл.счетоводител - член;
 3. Иванка Андреева – домакин – член;
 4. инж.Младен Маринов – член.

Проверява състоянието на училищната сграда и всички съоръжения, физкултурни пособия, апарати, учебно-технически средства, уреди, машини, осветителни и отоплителни инсталации, съставя протокол и прави предложения за ремонт или бракуване.

19. В началото на всяка учебна година, комисия в състав:

1. Пенка Петрова – зам.директор – председател;
2. Силвена Иванова – гл.счетоводител - член;
3. Иванка Андреева – домакин – член;

Проверява състоянието на всички видове инсталации, машини и съоръжения, готовността за започване на учебни занятия и съставя протокол, който се предава на директора.

20. В началото на всяка учебна година класните ръководители по време на провеждане на първия час запознават учениците с настоящия правилник, а учителите при провеждане на първото занятие инструктират учениците във връзка с изискванията за безопасност при ползване на машини, уреди, съоръжения, физкултурни пособия и други.
21. До началото на всяка учебна година задължително се отремонтират или бракуват всички машини, уреди, съоръжения, учебно-технически средства и пособия, които не отговарят на условията за безопасност.
22. Задължително е спазването на изготвения план за работа при зимни условия, като своевременно в началото на зимния сезон да осигурят необходимите противопожарни средства сол, пясък, луга, лопати и кирки.
23. При извършване на ремонтни дейности в училищната сграда директорът издава заповед за стриктно спазване на правилата за безопасност до неговото приключване.
24. При станала злополука незабавно се уведомява медицинския специалист, училищното ръководство и родителите на ученика или близките на служителя или работника.
25. Дежурните учители за деня извършват превантивен контрол по спазване на правилата за безопасност. При нарушаването им от ученици незабавно уведомяват класния ръководител или училищното ръководство.
26. Не се възлага изпълнението на заваръчни работи и не се назначават като заварчици лица, които нямат свидетелство за правоспособност за съответната професия и специализация, както и необходимата степен на правоспособност.
27. Работилниците за заваряване трябва да са разположени в самостоятелно помещение или ако това е невъзможно, задължително се огражда съответното място където се заварява с плътни непроницаеми, непропускащи светлина и пожароизолиращи материали.

28. Всички заварки трябва да се извършват под непосредствено наблюдение и контрол на правоспособен заварчик.
29. Забранено е на служителите да извършват таванна заварка.
30. Забранено е да се извършват елекрозаварки на открито по време на дъжд или грамотевици.
31. Корпусът на генератора или трансформатора, пусковият реостат и предметът на заваряване да бъдат заземени или занулени, в зависимост от системата на електрозахранване.
32. Всички проводници да бъдат изолирани и сеченията им да отговарят на допустимия минимум. Проводниците на генератора или трансформатора до таблото трябва да са предпазени от механични повреди, а проводниците, които водят от апарата до масата на заваръчния предмет, трябва да бъдат многожилни, с мека и гъвкава броня.
33. При прекъсване на работа електроженният апарат да не се оставя под напрежение
34. Бутилките със сгъстени газове да са разположени минимум на 10 м от източници на открит огън, както и да се избягва пряко въздействие на слънчева светлина върху тях.
35. Вентилите на кислородните бутилки не трябва да се пипат с намазани и намаслени ръце и да не се изтриват с намаслени конци.
36. Забранено е инсталирането на електрозаваръчните кабели съвместно с газовозаваръчните маркучи и тръбопроводи.
37. Около опасните места трябва да бъдат поставени здрави парапети и огради, палатки, предупредителни знаци, светлинни и звукови сигнали и други, които предупреждават учениците за опасността.
38. Забранено е ръководителите на учебната и производствената практика, както и майсторите и работниците, да възлагат на учениците изпълнение на строително-монтажни работи на височина над 5 м, посредством временни монтажни приспособления или непосредствено на елементи от конструкцията.
39. Забранено е свалянето и качването на ученици с товарни асансьори.
40. До управление на строително и подемно-транспортни машини се допускат ученици само с учебна цел и то без товар. В производствени условия на учениците е забранено да превозват товари с тези машини и да ги управляват.
41. Забранено е на лица под 18 години да работят с вибрационни инструменти.
42. Забранена е работа на ученици с монтажен пистолет.
43. Преди започване на работа учениците трябва щателно да огледат състоянието на работното място.
44. Забранено е поливането с вода на пода през летните дни за почистване или охлаждане.
45. Учениците се задължават да спират машините за почистване съобразно приетия график и да спазват всички правила и норми за почистването им по безопасен начин.
46. Лицата, които обслужват електрически уредби и съоръжения и извършват и ръководят работи с тях, трябва да имат необходимата техническа правоспособност или разряд за заеманата длъжност.
47. Парните и водогрейните котли и котлите-утилизатори и съоръженията им се обслужват от лицата, които са обучени и притежават предвидената степен на правоспособност.
48. За отговорник по експлоатацията на енергийните уредби и съоръжения се определя лице с подходяща квалификация от средата на инженерно-техническите работници, което осигурява изпълнението на правилника.

РАЗДЕЛ I

Изисквания към машини, съоръжения и работни места за безопасна работа

1. Да се извършва от помощния персонал навременно и редовно почистване и измиване на физкултурния салон, съблекални и спортни площадки.
2. Във физкултурния салон се влиза организирано и с чисто игрално облекло.
3. Преди започването на учебния час по физическо възпитание се забранява разместването и изнасянето на спортния инвентар и ползването му без разрешението на учителя.
4. Кабинетите и лабораториите по химия, физика, електротехника и други трябва да имат в непосредствено съседство хранилище.
5. Обезопасени машини и съоръжения са тези, които са механично обезопасени, електрообезопасени, пожаро и взривообезопасени и тези, при които е осигурена защита срещу опасностите като:
 - въздействие на ниска или висока повърхностна температура;
 - отделяне на вредни вещества и влага във въздуха на работната зона;
 - нарушаване на микроклимата;
 - въздействие на шум, вибрации и други.
6. Пространството, в което постоянно действат или периодично възникват опасни за здравето на човека фактори, е опасна зона за увреждане, която може да бъде постоянна или променлива.
7. Учебните работилници, кабинети, лаборатории, физкултурни салони и други подобни, трябва да бъдат напълно механично, електро-и пожарообезопасени.
8. Задължително е спазването на изискванията на ПБТ и инструкциите за безопасна работа, с които учениците трябва да бъдат запознати.
9. Всички учебно-технически средства да се използват по своето предназначение и съобразно изискванията по БХТ.
10. На работните места до машините да има шкафчета, маси и други за поставяне на чертежи, инструменти, заготовки, отработени детайли и други.
11. Подът около машините да бъде равен, нехлъзгав и почистен.
12. Складиране на дървен материал и отпадъци в близост до дървообработващите машини не се допуска.
13. Забранява се използването на сгъстен въздух за почистване на машините и около тях от прах и стърготини.
14. Около машините с “обратен удар”, които могат при известни условия да изхвърлят обратно обработения детайл не се позволява разполагане на други машини.
15. Детайлите, които подлежат на обработване, да се поставят около машините на такава височина, че да не е необходимо ученикът постоянно да се навежда до пода.
16. Забранено е съхраняването на дървени и други детайли върху машините, механизмите и огражденията.
17. Преди да започнат работа учениците са длъжни да почистят работните площадки около машините, да подредят материала за обработка, да проверят състоянието за техническата безопасност и изправност на машините. За всяка констатирана неизправност се уведомява ръководителят.
18. Забранено е пушенето в работилниците и в близост до тях.
19. Работните места за производствено обучение и трудова дейност да се определят от комисия в следния състав:
 1. Пенка Петрова – зам.директор – председател;
 2. Иванка Андреева – домакин – член;
 3. Силвена Иванова – гл.счетоводител - член;

20. На машините да се извършват само онези операции за които има указания от учителя по практика.

Механично обезопасяване

1. Машините, съоръженията и работните места в учебните работилници, лаборатории и кабинети трябва да бъдат напълно обезопасени, съгласно изискванията на действащите правилници и нормативни документи за съответните дейности и видове работи.
2. За всяка машина трябва да има окачена на видно място инструкция за безопасна работа.
3. Механичното обезопасяване на машините и съоръженията се осигурява чрез следните технически средства:
 - ограждащи устройства /трябва да бъдат сигурни, здрави и стабилно закрепени/;
 - блокировки, предпазни и ограничителни устройства;
 - сигнализация за опасност;
 - дистанционно управление;
 - специални устройства за безопасност.
4. Забранена е употребата на длета и чукове с подбитости и несигурно закрепени дръжки.
5. Преди започване на уч. практика внимателно да се проверява състоянието на машините и съоръженията, блокиращите и сигналните устройства, пусковите и спиращите механизми, състоянието на режещите и др. инструменти, наличието и закрепването на предпазни екрани и капаци, електрообезопасяването и други.
6. Движещите се части на машините и съоръженията трябва да бъдат подходящо обезопасени със сигурно закрепени ограждания или кожуси.
7. Местата, които се обезопасяват, да се боядисват с червен или друг подходящ цвят, който сигнализира за опасност при снет предпазител.
8. Всички предпазители, капаци и ограждения да са закрепени стабилно. Недопустимо е произволното им сваляне.
9. Огражденията/капаците/ да имат блокиращо устройство, което да изключва работата на машината, когато са отворени.
10. Когато машината има конструктивно защитно устройство против нараняване на очите, да се ползват подходящи и удобни защитни очила.
11. Наличието и състоянието на защитните средства, намиращи се в експлоатация, да се проверява на всеки три месеца.
12. Забранява се използването на неизпитани защитни средства и на такива, за които срокът за периодично изпитване е изтекъл.
13. Не се допуска свалянето на защитните покрития през време на работа на машините.
14. Учениците трябва да работят само с напълно обезопасени машини, а работата да се извършва с повишено внимание и под постоянното наблюдение на ръководителя.

Електрообзавеждане и електробезопасност

1. Електрическите уредби, съоръжения, инсталации и съставящите ги елементи по устройство и изпълнение да отговарят на изискванията на Правилника за устройството на електрическите уредби, на стандартизационните документи, както и да са съобразени със специфичните условия на експлоатация и изисквания за поддържане и ремонт.
2. При необходимост да се вземат допълнителни технически и организационни мерки, включително и използване на средства за индивидуална защита.

3. Да се спазват изискванията за безопасна работа при експлоатация и поддържане на електрическите уредби, електрическите съоръжения, електрическите инсталации, електрическите проводни и други.
4. Да се осигурят електрическите уредби и съоръжения, машините, инструментите, инсталациите, осветителните тела и други срещу опасността да предизвикат пожар чрез изпълнение на ел. частта им в съответствие с изискванията за пожаро- и взриво- опасната зона, където се използват.
5. Състоянието на изолацията и сигурността на електрообезопасяването трябва да бъдат проверявани най-малко два пъти в годината.
6. Включването и изключването на напрежението за електроконсуматорите в работилниците и лабораториите трябва да се извършва от централното табло.
7. Включването и изключването на машините в електрическата мрежа се извършва от учителя, водещ учебната практика, при съблюдаване на мерките за безопасност.
8. В работилниците по дървообработване осветителните тела, електродвигателите, пусковите устройства, разпределителните табла и инсталациите към тях да бъдат в изпълнение, съответстващо на противопожарните норми.
9. Корпусите на дървообработващите машини да бъдат допълнително заземени към заземителен контур.
10. Подвижните и носими машини и приспособления да се пренасят след изключването им от ел. мрежа и напълно спрял двигател. Да се пускат в движение, само когато са здраво захванати.
11. Забранено е на учениците да пипат и извършват поправки и ремонт по ел. инсталациите на машините.
12. Забранява се полагането на хранителни кабели върху и под строителни материали, обзавеждане по проходи, пътеки, пътища и други места, където е възможно увреждането му.
13. Всички електроразпределителни и пускови табла, кабели и инсталации след демонтиране и преместване на работната машина незабавно да бъдат изключвани от напрежение.
14. Кабели и проводници, които не хранят механизми или електрическо осветление, задължително да се демонтират, а не само да се изолират.
15. Забранено е използването на земята като фазов или нулев проводник в ел. уредби с напрежение да хиляда волта.
16. Задължително се изготвят инструкции за безопасна работа с ръчни електрически инструменти, преносими ел. лампи и трансформатори, за изискванията към условията, на които трябва да отговарят тези инструменти, за изискванията към напрежението според условията на работната среда и произтичащите от всичко това специални мерки.
17. Забранява се включването на няколко машини с един общ прекъсвач.
18. Не се допуска работа с неизправни електрически щепселни съединения, ключове, шнури и кабели.
19. Обслужването и поддържането на електрическите уредби, съоръжения, инсталации и ел. проводни се извършва от лица с необходимата техническа правоспособност, притежаващи изискваната квалификационна група и да са медицински освидетелствани.
20. Спазването на изискванията, включени в правилника за безопасност на труда, е задължително.

РАЗДЕЛ II

Хигиенни и здравословни изисквания за работните места и за учебно-производствената дейност на учениците

1. Определянето на учениците за производствено обучение се извършва след обстоен предварителен медицински преглед и лекарско заключение.
2. Работните места и видовете дейности на учениците да са съобразени с изискванията на норматилните документи.
3. През време на работния ден ръководителите на учебна практика да осигуряват на учениците най-малко две почивки по 15 мин.
4. Забранява се увеличаване продължителността на учебния час и съкращаване на почивките.
5. Забранено е разположението на работилниците в сутеренни и влажни помещения.

Учебно-производствена среда и учебно-производствен процес

1. Учебните работилници, кабинетите, лабораториите, физкултурните салони и други подобни трябва да бъдат в помещения с благоприятни условия за работа, което ще осигурява минимално напрежение на нервната система и сърдечно-съдовата дейност на ученика, ще намалява умората а оттам и опасността от злополуки.
2. Задължително е да се осигуряват дървени скари при циментов и земен под, върху които да стоят учениците по време на работа.

Общи изисквания

1. Учебните кабинети, работилници, лаборатории, физкултурни салони и други подобни трябва да отговарят на санитарно-хигиенните изисквания по отделните фактори – микроклимат, осветление /Естествено и изкуствено/, вредни вещества, шум, вибрации, лъчения и други.
2. За всеки ученик да се осигурява минимална кубатура 14 площ 4 куб. метра. Допуска се най-малка височина на учебните работилници 3.5 куб. Метра.
3. Времето за производствено обучение да започва не по-рано от 7.00 часа, а общата продължителност на трудовата дейност и производственото обучение за учениците и да не превишава 6 часа.

Микроклимат – температура, влажност и скорост на въздуха. Отопление и вентилация

1. Хигиенните изисквания към микроклиматичните параметри на въздуха в работните помещения да отговарят на БДС 14776-87.
2. Да се съхраняват оптималните норми на работните места за температура и скорост на въздуха в зависимост от категорията работа и периода на годината.
3. Когато поради технически или други причини не е възможно да се осигурят оптималните норми, да се спазват допустимите норми за:
 - Температура и скорост на въздуха през студения период за относителна влажност на въздуха на постоянните работни места.
 - Скорост на въздуха на постоянните работни места през топлия период.
 - Относителна влажност на въздуха на постоянните работни места през топлия период.
4. На постоянни помещения със значително отделяне на влага се допуска през топлия период повишаване на допустимата влажност на въздуха до 75%. Температурата на въздуха на тези помещения не бива да превишава 28 С за категории работа 1 и 2 и 26 С за категория работа 3, независимо от температурата на външния въздух.

5. Необходимо е да се поддържа постоянна температура в работните помещения с помощта на отоплителни тела, които не трябва да влошават микроклимата. Печките да отстоят от горими и трудно горими конструкции и мебели най-малко на 80 см.

Естествено и изкуствено осветление

1. Всички помещения, независимо от времето на пребиваване в тях, трябва да бъдат осигурени с естествено осветление.
2. Помещения, в които е обективно доказана невъзможността да се осигурят нормите за естествено осветление, трябва да се осветят през деня със смесено осветление.
3. Естественото осветление трябва да бъде странично и да осигурява хигиенни изисквания съобразени с БДС 1786-84.
4. Да се спазват отрасловите норми за изкуствено осветление на работната повърхнина в лукса, както следва:
 - Класни стаи, лаборатории на работните маси и чинове 300;
 - Кабинета по техническо чертане 300;
 - Физкултурния салон – 200;
 - Административни помещения – 300.

Шум и вибрации

1. Да се спазват допустимите стойности на нивата на шума.
2. Да се спазва допустимата продължителност на пребиваване на учениците в производствени и учебно-производствени помещения и на работните места в зависимост от нивото на шума.
3. Пребиваването на учениците за една смяна в условията на шумово въздействие с ниво над 70dB“А” да бъде съобразено с нормите, посочени в чл.6, ал.2 от Наредба №15 от 10.08.1984 година на МНЗ и МНП, като се осигуряват 10-15 минутни почивки.

Вредни вещества

1. Да се съхраняват в отделни специални помещения, снабдени със стелажи, съдове за дозиране, аптечка за първа помощ, противопожарно обзавеждане и други.
2. Работещите с тях да са запознати с техните свойства и правилата за работа след специален инструктаж.
3. Забранено е пренасянето на вредни вещества в счупени съдове.
4. Забранява се изхвърлянето на вредно вещество в канализацията, при разливането му, същото да се почисти по безопасен начин, след което да се промие замърсеното място с вода.
5. Забранява се на учениците да работят при наличието на вредни вещества.
6. Да не се налагат на учениците дейности, при които имат достъп до вредни вещества, според Наредба №13 на МНЗ от 1992 година.
7. Съдържанието на вредности във въздуха на работната среда да бъде колкото се може по-малко, за да се отстрани вредното му въздействие.

Йонизиращи лъчения и електромагнитни полета

1. Да не се възлагат на учениците дейности, при които има контакт с йонизиращи лъчения и канцерогенни вещества.
2. На учениците не могат да се възлагат дейности, при които има контакт с електромагнитни полета с наднормени нива, съгласно санитарно-хигиенните норми и стандарти – БДС 4525-78.

Физическо натоварване

1. Категоризацията за работата на учениците се извършва в зависимост от физическото натоварване.
2. Не се допуска учебна и производствена практика на учениците извън учебното време в учебната програма, както и в неучебни дни.
3. Забранено е вдигането и пренасянето на тежести от ученици освен регламентирани изключения за това.
4. В средата на работния ден се осигурява почивка 15-20 мин. /освен обедната/, която влиза в работното време.
5. Пренасянето на един и същи товар от двама ученици едновременно се допуска при условие, че теглото му не надвишава два пъти нормата за съответния пол и възраст.
6. При провеждане на производствено обучение и трудова дейност на учениците се допуска повдигане и пренасяне на тежести само като спомагателна операция. Сумарната продължителност на тази работа не може да надвишава 1/3 от общото работно време.
7. В средата на работния ден се осигурява почивка 15-20 мин./освен обедната/.

Санитарно-битово осигуряване

1. Територията на училището и дворните площи да се поддържат чисти, а отпадъците да се събират на определените за това места.
2. За осигуряване на личната хигиена на работниците и служителите да се осигурят санитарно-битови помещения.
3. Да се поддържат в добър вид съблекалните, помещенията с душеве и умивалници, помещенията за почивка, тоалетните и в изправност шкафчетата, душовете, бойлерите и др.
4. Да се спазва от всички – педагогически, непедагогически персонал и ученици, въведеният режим за труд и почивка.

Водоснабдяване и канализация

1. Училищната сграда да бъде снабдена с необходимите количества вода за хигиенно-санитарни, питейно-битови и противопожарни нужди.
2. Да се поддържа в изправност водопроводната инсталация и канализационната система.

РАЗДЕЛ III

Противопожарна охрана

Създаване на условия за недопускане на пожари

1. Да се изготви противопожарна наредба, която да се утвърди от директора на учебното заведение.
2. Противопожарната наредба да се спазва от всички задължително.

3. Да се извършва постоянен контрол по спазване на противопожарната наредба от назначеното длъжностно лице и училищно ръководство.
4. В Наредбата да бъдат включени следните раздели:
 - Противопожарни изисквания към помещенията;
 - Помещения за учебно-възпитателна дейност;
 - Учебни работилници
5. Да се извършва постоянен контрол по ползването на електронагревателните и отоплителните уреди. При спиране на ел.ток да се ползват само електрически фенерчета или газови лампи.
6. Отоплителните уреди да бъдат монтирани правилно и безопасно.
7. Лесно запалимите течности в лабораториите да се съхраняват в метални шкафове.
8. В коридорите и по стълбищата да не се съхраняват маси, чинове или друг инвентар.
9. Изходите за евакуация да се поддържат годни за използване при евакуация.
10. Противопожарните уреди и съоръжения да се поддържат в изправност и годност за използване.
11. Да се спазват най-строго изискванията за пожарна безопасност при извършване на заваръчни и др.огневи дейност.
12. Да се изготви план за евакуация на учениците при пожар, същият да бъде поставен на видно място в училищната сграда на всеки етаж и да се проиграва веднъж на учебен срок през учебната година.

РАЗДЕЛ V

Правила и изисквания за безопасна работа в учебните кабинети, лаборатории с машини, съоръжения и инструменти. Безопасна работа в учебните работилници по време на учебна практика

1. За обучение по практика в учебна работилница се допускат ученици, които са преминали начален инструктаж по БХТ и ПО по утвърдена програма.
2. Не се допуска по време на учебна практика учениците да работят без наблюдението на учителя или майстора.
3. Не се допуска оставяне на учениците през време на почивките в работилницата без присъствието на учител.
4. Не дотуска до учебната практика ученици без работно облекло и ЛПС.
5. За всяка машина, съоръжения, работа с инструменти и др.се поставя на видно и удобно за четене място Инструкция за безопасна работа.
6. Ученикът е длъжен през време на работа да следи за нормалната работа на двигателя и др.части на машината, когато напуска машината да спре двигателя и след свършване на практиката да иска изключване на машината от ел.мрежа, да я почисти и смаже.
7. Подборът на най-подходящ инструмент да се извършва щателно и под надзора и контрола на учителя или майстора, водещ учебната практика.
8. Когато учениците работят с ударни инструменти, при които може да отхвъркне поломена или отрязана метална част, трябва да са с предпазни очила.
9. Всички ръчни инструменти, които имат заострени краища за дръжки като пили или ножовки, трябва да имат дръжки по размери с бандажни пръстени.
10. Подаването на ръчни инструменти от един ученик на друг да става с повишено внимание и по безопасен начин.
11. Забранено е стягането на гайките за укрепване на инструментите да става с удари на чук и секач.

12. Отстраняването на всички отпадъци от машините трябва да става само при спряна машина.
13. Настройката на машините, закрепването на детайлите за обработка на инструментите, снемането им, почистването им и други да става само при спряна от движение машина.
14. Редовно всеки път да проверява здравето и сигурно захващане на детайла за обработка и режещия инструмент.
15. Забранено е придържането на обработваемия детайл с ръце по време на обработка или спирането му от движение.
16. Режещите инструменти за машините да се съхраняват в определени за целта шкафове. Смяната им при необходимост да става при напълно спряна машина.

Извънучилищна дейност

1. При организиране на извънучилищни мероприятия ръководителят на групата да изготви и представи на директора план за провеждане на мероприятиято.
2. Извънучилищно мероприятие се провежда след издадена на директора писмена заповед и проведени инструктажи с учениците.
3. Директорът определя и запознава придружителите на групата с конкретните им задължения за осигуряване на безопасно провеждане на извънучилищното мероприятие.

Организационно предвижване на деца, ученици и друг персонал като пешеходци или пътници в превозни средства

1. Задължително е спазването на изготвения и утвърден от директора план на Комисията по безопасност на движението, охрана на труда и защита при природни и други действия.

Дейност в случай на пожар, авария или природно бедствие

1. Да не се допуска паника и да се действа организирано и уверено.
2. При усещане на първите признаци на земетресение да не се напуска сградата самостоятелно от ученици или учители.
3. Да се заемат местата до вътрешните стени или коридорите, които са сравнително по-устойчиви на въздействието.
4. След преминаването на първия трясък незабавно да се изключат отоплителните и нагревателните уреди в класните стаи, канцелариите, коридорите, работилниците, кабинетите, лабораториите и други.
5. След преминаването на първия трясък под ръководството на учителите организирано, при спазване на плана за евакуация да се напуснат класните стаи.
6. След напускане на сградата да не се застава на разстояние по-малко от височината и.
7. При възникване на пожар е необходимо да се уведомят незабавно органите на ППО.
8. Да се започне незабавно гасене на пожара с наличните ПП средства.
9. Да се евакуират учениците като се спазва плана за евакуация.
10. Задимен участък да се преминава с поставена на дихателните органи мокра кърпа.
11. Директорът и учителите напускат сградата последни.
12. При разрастване на пожара да се вземат мерки за изнасяне на ценни документи и книжа.
13. При пристигане на РС ПБЗН да се информират за следното:
 - има ли ученици в сградата;
 - кои помещения е обхванал огънят;

- местата за съхранение на лесно запалими течности, документация, ценно имущество и други.

Г Л А В А Т Р Е Т А

ИНСТРУКТАЖИ И ОБУЧЕНИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТТА, ХИГИЕНАТА НА ТРУДА И ПРОТИВОПОЖАРНАТА ОХРАНА

1. Директорът създава организация със заповед за цялостното провеждане на инструктажите.
2. Инструктажите се провеждат от длъжностни лица с техническо или друго подходящо образование и съответен опит през време на работа.
3. Инструктажи се правят и за лица, които извършват в училището самостоятелно или съвместно следните дейности:
 - ремонт, монтаж и демонтаж на машини, апарати и съоръжения;
 - ремонт на различни видове инсталации;
 - строително-монтажни работи;
 - товаро-разтоварни или транспортни дейности.
4. Директорът организира периодично обучение и инструктаж по правилата за осигуряване на ЗБУТ.
5. Не се допускат на работа лица, които не са инструктирани.
6. Контролът по спазване на тези изисквания да се осъществява от пом.директора.
7. Въвеждането, воденето, съхранението и контролът по документацията за ПБЗН, ЗБУТ се изпълнява от зам.директора.

Г Л А В А Ч Е Т В Ъ Р Т А

Трудови злополуки

1. За трудови злополуки се считат всички травматични увреждания станали по време и във връзка или по повод на извършваната работа както и всяко увреждане на здравословното състояние, настъпило в резултата на изпълняваните трудови задължения.
2. За всяка трудова злополука незабавно се уведомява директора.
3. Трудовата злополука се установява от директора с акт в триденен срок, считано от деня на злополуката, а професионалното заболяване в триденен срок от неговото констатиране от съответните здравни органи.
4. Директора организира регистрирането, отчитането и анализирането на трудовите злополуки и професионалните заболявания по установения ред.
5. Директора незабавно уведомява РУО на МОН, Регионалните инспекции по труда, органите на МВР, Прокуратурата и Гражданска защита в случаите на тежки или със смъртен изход трудови злополуки и тежки аварии.

ПРЕДХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. Правилникът за осигуряване безопасни условия на възпитание, обучение и труд се издава на основание чл.5,ал.1 от Инструкция №5/96г. на МОН.
2. Настоящият правилник влиза в сила от началото на учебната 2019/2020 година.
3. Указания за прилагане на Правилника се дават от назначеното със заповед на директора длъжностно лице.
4. Контролът по спазването на Правилника се осъществява от директора.